

Om statsministeren stadig bruger bloktilskuddet i diskussionen om fortsat rigsfællesskab som en gulerod til indirekte at støtte det færøske Socialdemokratis forslag, eller om han bruger en afskaffelse af bloktilskuddet som stok for at overtale landsstyret væk fra dets forslag om selvstændighed, er vel svært at bestemme. Måske en del af hvert.

Jeg vælger dog at tolke statsministerens hentydning i positiv ånd. Han giver os det gode råd at få så bred støtte blandt Lagtingets partier, at det aftalte forslag, som går ud til folkeafstemning, er sikret flertal for vedtagelse, så det store forberedende undersøgelsesarbejde og forhandlingsanstrengelserne derefter ikke bliver bortspildt. Hvis det værste skulle ske, nemlig at forslaget falder, må landsstyret vel ty til plan B, hvad den så end måtte være. Det har vi så til gode.

Lagtinget har vedtaget det beslutningsforslag, som hjemler landsstyret til at undersøge følgerne af Færøernes selvstændighed og til at forhandle med regeringen herom. Der er også i meningsmålinger konstateret et om end spinkelt flertal på 55 pct., der støtter Færøernes suverænitet samt en aftrapning af den danske statsstøtte til Færøerne over en årrække, og det var et forbløffende resultat, må jeg selv sige.

Der er vel flere årsager til flertallets ønske om og mod på en selvstændig fremtid. På negativsiden er de dårlige erfaringer med hjemmestyreordningen og dens sammenblanding af myndighed og ansvar og dernæst regeringens velmente bjørnetjeneste i forsøget på at hjælpe Færøerne med banksammenlægningen, monopoliseringen af fiskeerhvervet osv. For det tredje ulmer der desværre stadig væk på Færøerne en opfattelse af en dansk politisk-finansiell samensværgelse under krisen.

Som positiv årsag til gåpåmodet på Færøerne er den gode 10. juni-aftale med regeringen, hvor Færøernes udlandsgæld blev bragt under overskuelig kontrol, heldigvis og for første gang i 10 år. Når det er sagt, må jeg nok modsige dem, som her i Folketinget har påstået, at aftalen den 10. juni var en ren gave til Færøerne på bekostning af danske skatteydere. Der var trods alt tale om 900 mio. kr., og det er et lille tal efter dansk målestok, hvoraf regeringen forhåbentlig får i hvert fald halvdelen tilbage fra Den Danske Bank.

Derudover blev 500 mio. kr. nedfrosset i en årrække, og dem kan vi forhåbentlig betale tilbage. For det tredje var der tale om en rentesats

fastlagt til almindelig markedsrente, så dér har Danmark i hvert fald ikke lidt et tab. Denne aftale med Færøerne havde regeringen den 27. januar fået tilsagn fra Folketinget om at indgå med landsstyret, og det kan derfor ikke have overrasket de samme partier, der vedtog dette forslag, at aftalen blev gennemført.

En anden positiv årsag til færingeres tiltro til egen fremtid er vores gode økonomi for tiden. I år har landskassen et budgetoverskud på 300 mio. kr., altså 10 pct. af dens balance, et overskud, der menes at kunne erstatte en del af bloktilskuddet. Handelsoverskuddet bliver på 400 mio. kr. i år, og overskuddet på betalingsbalancen på ca. 1.000 mio. kr. eller 20 pct. af BNP.

Det går altså godt lige for øjeblikket, men vi må altid være opmærksom på vor enstrengede økonomis sårbarhed. Vi er klar over faren fra Asiens og Ruslands kriser. Et problem for Færøerne i modsætning til Danmark er, at den stærke danske krone i forhold til sterling og til den islandske og den norske krone sænker fiskepriserne og forværrer vores konkurrenceevne som fiskeriøkonomi.

På det politiske område venter landsstyret næste sommer at have fundet frem til, hvor samarbejdsvilligt Danmark vil være, for at vi kan virkeliggøre landsstyrets ønske om suverænitet. Forhandlingerne bør kunne begynde i foråret efter undersøgelserne om end først på embedsplan baseret på forarbejdet.

Vi er klar over, at selvstyre stiller store krav til vore evner til at lovgive og administrere, men især til at ændre vort samfund fra dets nuværende indretning som overførselsøkonomi efter dansk forbillede med bloktilskud til at blive en produktionsøkonomi, hvor det meste af vor velfærd bygger på egen produktion af varer og tjenester.

Folkeflokket, som leder landsstyret, lægger stor vægt på, at forarbejdet til en nyordning med Danmark går så hurtigt og er så grundigt som muligt. Folkeflokket har selv bidraget med en model, hvorved selvstændighed kan opnås, nemlig den islandske-danske aftale fra 1918, som er en af Danmark allerede afprøvet procedure.

Vi forventer ikke de store vanskeligheder ved en aftale med Danmark om at vende hjemmestyreordningen på hovedet. Den er en delegationslov, hvorved alle ansvarsområder principielt er danske, men nogle tilstedt Færøernes Lagting og landsstyre at administrere. Den fremtidige ordning håber vi kan blive omvendt,